

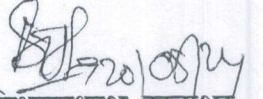
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(साहित्यम्)

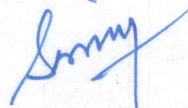
१. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
२. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
३. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

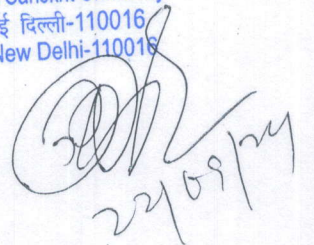
नाम: श्री. सुमन कुमार

दिनांक: 22/08/24

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

22/08/24

Program Specific Outcomes (PSO) आचार्य-साहित्यम्

1. विविध अलंकारिकसिद्धान्तानां ज्ञानं भविष्यति ।
2. श्रव्य दृश्यकाव्यानिनामवगमने समीक्षाकरणे च सक्षमः भविष्यति ।
3. भारतीयकाव्यशास्त्रस्य पाश्चात्यकाव्यशास्त्रस्य च ज्ञानं प्राप्य परस्परसाम्यं वैषम्यञ्च अधिगच्छति ।
4. छात्रे यदि कवित्वीजरूपः संस्कारविशेषः भवति तर्हि सः काव्यरचनायां सक्षमः भविष्यति ।
5. साहित्यक्षेत्रे गवेषाणकर्तुं समर्थः भविष्यति ।
6. चमत्कारजनकविशिष्ट भाषा प्रयोगे कुशलं भविष्यति ।
7. समाजे मानवानां मानसिकस्थितिं मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या परिशील्य तदनुगुणव्यवहारं कर्तुं शक्नोति ।
8. या यस्य कस्यापि विषयस्य प्रतिपादनसन्दर्भे दृश्य-श्रव्यकाव्येभ्यः रोचक-उदाहरणस्सह रोचकतया विषयम् अवगमयति ।
9. स्वमातृभाषाप्रयोगेऽपि विशेषप्रतिभां प्रदर्शयिष्यति ।
10. भाषासम्बद्धोपाधिं (Journalist, News & Radio Talker) प्राप्तुं शक्यति ।
11. उत्तम व्यवहारज्ञान-सम्प्राप्य समाजसत्पथे गमयति ।

Program Outcomes POs आचार्य-साहित्यम्

विविधसिद्धान्तज्ञानम्

1. समीक्षात्मकमध्ययनम् – पाठ्यक्रमे निर्धारितग्रन्थेन प्रतिपादित सिद्धान्तान् अवगच्छति। तेषां सिद्धान्तानां समीक्षात्मकमध्ययनं कर्तुं शक्नोति।
2. भारतीयभाषाकौशलम् – यदि छात्रः स्वमातृभाषेतर भारतीयभाषां जिज्ञास्यति तर्हि अनायासेन अवगन्तुं शक्यति।
3. उपाधिप्राप्तिः-विशिष्य अध्यापनसम्बद्ध-भाषासम्बद्धौपाधिं प्राप्नोति।
4. व्यवहारज्ञानम्- केन सह कथं वर्तितव्यमिति ज्ञानं प्राप्य समाजे आदर्शनागरिकः भविष्यति।
5. विषयप्रतिपादने सक्षमता: – लयबद्धश्लोकोच्चारणेन विभिन्नोदाहरणस्सह अत्यन्तं रोचकतया विषयप्रतिपादनं कर्तुं शक्यति।
6. उत्तमसमाजनिर्माणे योग्यता – विविधकाव्यगतपात्राणां व्यक्तित्वं स्वभावञ्च परिशील्य तज्ञानेन समाजं सत्पथे गमयितुं याग्यः भविष्यति।
7. विशिष्ट-भाषाप्रयोगे सक्षमता – अलंकारयुक्तां व्यंग्यार्थं प्रधानां, चमत्कारजनकां भाषां प्रयोक्तुं शक्यति।
8. अनुसन्धान क्षमता – अनुसन्धानस्रोतसामभिज्ञाने मूल्यांकने अनुसन्धानविधेः विशेषाध्ययने गवेषणे च समर्थः भविष्यति।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-1 पत्र-2

काव्यप्रकाशः – 8,9,10 उल्लासाः

- गुणालंकारयोः पार्थक्यं, गुणस्वरूपं, प्राचीनालंकारिकैः प्रतिपादित-दशगुणानां त्रिषु गुणेषु अन्तर्भावः इत्यादि विषयाणां विश्लेषणं कर्तुं शक्नोति ।
- शब्दालंकारस्वरूपं तस्य भेदप्रभेदानां सांगोपांग वर्णनं कर्तुं शक्नोति ।
- अर्थालंकारस्वरूपं तस्य भेदप्रभेदानां उदाहरणैस्सह सांगोपांग वर्णनं कर्तुं शक्नोति ।
- प्राप्त-गुणालंकारज्ञानेन स्वभाषायां सौन्दर्यमानेतुं शक्नोति ।
- भाषासौन्दर्यदृष्ट्या काव्यानां समीक्षणं कर्तुं शक्नोति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-1

सत्र-1 पत्र-1

काव्यप्रकाशः – 1,2,3,4 उल्लासाः

- काव्यप्रकाशे प्रतिपादित – काव्यप्रयोजनं, काव्यहेतु, काव्यलक्षणम् एवमेव काव्यभेदान् च सप्रसंगं अधिगच्छति व्याख्यां च कर्तुं शक्नोति ।
- काव्यप्रकाशे प्रतिपादित – शब्दार्थस्वरूपं, तात्पर्यार्थविषये विभिन्नमतानि, लक्षणास्वरूपं, तद्भेदांश्च अधिगच्छति विश्लेषणञ्च कर्तुं शक्नोति ।
- काव्यप्रकाशे प्रतिपादित – अर्थव्यजनास्वरूपम् अधिगत्य तस्य व्याख्यां कर्तुं शक्नोति ।
- काव्यप्रकाशे प्रतिपादित – ध्वनेः भेदप्रभेदानां सांगोपागं संश्लेषणं कर्तुं शक्नोति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-3

सत्र-1 पत्र-3

नाट्यशास्त्रम् – 1,2,6,7 अध्यायाः

- नाट्योत्पत्तिविकासादि ज्ञानं प्राप्नोति ।
- रंगमंचनिर्माणज्ञानं प्राप्नोति ।
- ब्राह्म्यास्वादसहोदरस्य रसस्य स्वरूपं स्वभावञ्च ज्ञास्यति ।
- भावस्य स्वरूपं, तत् भेदानां विश्लेषणं संश्लेषञ्च कर्तुं शक्नोति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या रसास्वादप्रक्रियां ज्ञात्वा आत्मनि अनुप्रयोगं कर्तुं शक्नोति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-4

सत्र-1 पत्र-4

नैषधीयचरितम् – 1,2 सर्गौ

- प्रथम- द्वितीयसर्गयाः विद्यमानश्लोकानां लयबद्धोच्चारणं कर्तुं शक्नोति ।
- वर्णनात्मकशक्तिं सम्पादयति ।
- काव्यगतपात्राणां परिशीलनेन कथं व्यवहर्तव्यं कथं न व्यवहर्तव्यमिति ज्ञानं प्राप्नोति ।
- व्याख्यानकौशलं प्राप्नोति ।
- यं कमपि विषयं काव्यगतोदाहरणैस्सह अत्यन्तं रोचकतया अवगमयितुं शक्नोति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-5

सत्र-1 पत्र-5

साहित्यशास्त्रेतिहासः – आदितः अद्ययावत्

- वेद-उपनिषदादीनां परिचयज्ञानं प्राप्नोति ।
- विविध-आलंकारिकाणां परिचयं प्राप्नोति ।
- विविधकवीनां जीवनपरिचयं प्राप्नोति । तेन इतिहासज्ञानं भवति ।
- विविधकवीनां काव्यानाञ्च परिचयं प्राप्नोति ।
- अनेन प्राचीन-अर्वाचीनेतिहासस्य परिक्षणं भवति ।
- अनेन देशस्य प्राधान्यम् अस्तित्वञ्च सुरक्षितं भवति ।

Course Outcomes COs आचार्य-साहित्यम्

काव्यप्रकाशः – 5,6,7 उल्लासाः

- गुणांभूतव्यंग्यस्वरूपं तस्य भेदाश्च अधिगच्छति ।
- व्यंजनायाः स्वरूपम् अधिगच्छति ।
- काव्यभेदेषु शब्दचित्र-मर्थचित्रम् चाधिगच्छति ।
- दोषस्वरूपं, पद-पदांश-वाक्य-अर्थ-रसदोषस्वरूपं स्पष्टं परिज्ञास्यति
- दोषपरिहारोपायान् अधिगच्छति ।
- प्रतिदिनं पवर्धमानस्य साहित्यस्य विश्लेषणं, समीक्षणञ्च करिष्यति ।
- यदि कवित्वबीजरूपः संस्कारविशेषः यदि भवति तहि निर्दोषकाव्यनिर्माणे सक्षमः भवति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-7

सत्र-2 पत्र-2

दशरूपकम् सम्पूर्णम्

- नाटकनिर्माणक्रमं, सृजनात्मकताञ्च सम्पादयति ।
- नूतनसर्जनसामर्थ्यं (Plane of Creativity) सम्पादयति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या नाटकीयपात्रनिर्माणकौशलं प्राप्नोति ।
- समाजे विविधमानवानां मानसिकस्थितेः विश्लेषणं कर्तुं शक्नोति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या रसास्वादप्रक्रियामधिगच्छति ।
- स्वात्मनि अनुप्रयोगमपि कर्तुं शक्नोति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-8

सत्र-2

उत्तररामचरितम्

- सीतामातुः वियोगेन
- रामायणे अधिद्यमानं सीतापरित्यागानन्तरं श्रीरामेणानुभूतं दुःखातिशयं, श्रीरामस्य धर्मतत्परता, प्रजाभिप्रायानुपालनञ्च अधिगच्छति ।
- श्री सीतारामयोः अन्योन्यदाम्पत्यमधिगच्छति ।
- व्यक्तिगतसुखापेक्षया कर्तव्यकर्मण्येव कटिबद्धता भवेदिति शिक्षां प्राप्स्यति ।
- करुणरसप्रधानं भवभूतेः नाटककौशलं, सन्निवेशकल्पनं परिज्ञास्यति ।
- नाटकसिद्धान्तसमीक्षां च करिष्यति ।
- नाटकनिर्माणकौशलं, रसस्वादप्रक्रिया च ज्ञास्यति ।

कादम्बरी पूर्वार्धः

- कादम्बर्याः पूर्वार्धस्य इतिवृत्तं ज्ञास्यति ।
- वर्णनाकौशलं प्राप्नोति बुद्धिविकासं च प्राप्नोति ।
- पठितालंकाराणाम् अनुप्रयोगं कर्तुं शक्नोति ।
- तदानीन्तनदेशकालपरिस्थितिं ज्ञास्यति ।
- काव्यागत-पात्राणां मनोवैज्ञानिकविश्लेषणं कर्तुं शक्नोति ।
- पठित-गद्यकाव्यलक्षणस्य समन्वयं करोति ।
- गद्यकाव्यनिर्माणपद्धतिं ज्ञास्यति ।

आचार्य-साहित्यम् – CO-10

सत्र-2

भावप्रकाशः- 1,2,3,6

- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या विविधस्थिर भावानां स्वरूप-स्वभाञ्च अधिगच्छति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या विविध-अस्थिर भावानां स्वरूपस्वाभं, तत् भेदांश्च अधिगच्छति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या भावानां प्राधान्यमधिगच्छति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या रसास्वादप्रक्रियां ज्ञास्यति ।
- रसस्वरूपं तस्य भेदानां संश्लेषणं कर्तुं सक्षमः भवति ।
- तस्यानुप्रयोगं च कर्तुं सक्षमः भवति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-3 पत्र-1

रसगंगाधरः प्रथमाननम्

- तार्किकबुद्धिविकासः भवति ।
- साहित्यसमीक्षाशक्तिः प्रवर्धते ।
- पण्डितराजजगन्नाथदृष्ट्या काव्यरूपं-काव्यभेदान् काव्यकारणञ्च अधिगच्छति ।
- काव्येपैरिहरणीयदोषान् जानाति ।
- रसपोषणदोषपरिज्ञानद्वारा रसपोषणकौशलं प्राप्नोति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या विविधभावानां स्वरूप-स्वभावञ्च अधिगच्छति ।

आचार्य-साहित्यम्

ध्वन्यालोकः-1, 2 अद्योतौ

- काव्यस्यात्मा ध्वनिः (व्यंग्यार्थः) इति सप्रमाणं अधिगच्छति ।
- ध्वान्याभाववादिनां सिद्धान्ताः आनन्दवर्धनानुसारं तेषां खण्डनम् च अधिगच्छति ।
- ध्वनेः स्वरूपं सलक्षणं सोदाहरणञ्च अधिगच्छति ।
- ध्वनेः भेदोपभेदानां विश्लेषणं, संश्लेषञ्च करोति ।
- रसवदलंकारस्य स्वरूपमधिगच्छति ।
- अनेन बुद्धिविकासः भवति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-2 पत्र-3

तदेव गगनम् सैव धरा सम्पूर्णम्

अभिराजयशोभूषणम् – निर्मितितत्त्वोन्मेषः

अभिनवकाव्यलंकारसूत्रम्– 1,2,3,4 अधिकरणानि

- आधुनिककाव्यपठनेन अद्यतन सामाजिक स्थितिं व्यंग्यमाध्यमेन सम्यगवरगच्छति ।
- साहित्यनिर्माणकौशलं प्राप्नोति ।
- प्रो. राधावल्लभत्रिपाठी महोदयानां मते काव्यस्वरूपं-काव्यकारणं, काव्यभेदज्ञानं प्राप्नोति ।
- साहित्यनिर्माणे विविध-आधुनिकपद्धदतीनां ज्ञानं प्राप्नोति ।
- साहित्यसमीक्षाशक्तिं प्राप्नोति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-2 पत्र-4

विश्वगुणादर्शचम्पू

- भारतदेशस्य भौगोलिकविज्ञानम् औन्नत्यं च ज्ञास्यति ।
- चम्पूकाव्यस्वरूपं स्वभावञ्च अधिगच्छति ।
- विविध आश्रमाणां स्वरूपं माहात्म्यं च अधिगच्छति ।
- विविधराष्ट्राणां ज्ञानं प्राप्नोति ।
- विविधमन्दिराणां स्वरूपं माहात्म्यं च अधिगच्छति ।
- भारतदेशस्य भौगोलिकविज्ञानम् औन्नत्यं च ज्ञास्यति ।
- सर्वस्मिन्नपि वस्तुनि गुण-दोषविश्लेषणं कर्तुं शक्नोति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-3 पत्र-5

मुद्राराक्षसम्

- ऐतिहासिकज्ञानं प्राप्नोति ।
- चाणक्यस्य नीतिकौटिल्यं, राजनीतिज्ञानं च अधिगच्छति ।
- नाटकस्य इतिवृत्तं स्वरूप-स्वभावञ्च ज्ञास्यति ।
- नाटकीय रचनाकौशलं वर्धयति ।
- मनोवैज्ञानिकदृष्ट्या नाटकीयपात्राणां स्वरूपस्वभावादि समीक्षणं करोति ।
- तत्तत् सन्दर्भानुसारं तत्तत्पात्रैः प्रदत्तसन्देशद्वारा व्यक्तित्वविकासं प्राप्नोति ।
- सम्भाषणकौशलं प्राप्नोति ।

आचार्य-साहित्यम्

पत्र-4

- वक्रोक्तेः स्वरूपं, तत् भेदानां विश्लेषणं संश्लेषणं च कर्तुं शक्नोति ।
- अलंकार-अलंकार्ययोः भेदमधिगच्छति ।
- साहित्ये रसास्वादकारणान्वेषणविचारः विकसति ।
- साहित्यविश्लेषणसमीक्षणकौशलमवाप्नोति ।
- साहित्यसर्जनात्मककौशलं वर्धति ।
- काव्यशास्त्रम् – वक्रोक्तिजीवितम् 1,2,3 उन्मेषाः

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-4

ध्वन्यालोकः- 1, 2 अद्योतौ

- साहित्य प्रधानतया आस्वादयोग्यविषयविचारः वर्धते ।
- साहित्यपरिशीलनसमीक्षणकौशलं विकसति ।
- साहित्ये रसास्वाद भंगहेतुविचारः वर्धते ।
- साहित्ये विविधप्रक्रियाज्ञानं वर्धते ।
- आस्वादयोग्यकाव्यरचनापद्धतिम् अधिगच्छति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-4 पत्र-3

नैषधीयचरितम् – 9,10 सर्गौ

- नैषधीयचरिते वर्णितविषयवस्तु अधिगच्छति ।
- काव्ये उत्तमनायकपात्रचित्रणद्वारा प्रेरितः भवति ।
- नवम – दशमसर्गयोः लयबद्धश्लोकोच्चारणं व्याख्यां च करोति ।
- वर्णनात्मककाव्यरचनाकौशलं प्राप्नोति ।
- साहित्येन इतिहासस्य रक्षा भवति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-4 पत्र-4

व्यक्तिविवेकः

- साहित्यशास्त्रसम्बद्धमनोविकासः भवति ।
- बुद्धेः तीक्ष्णता प्रवर्धते ।
- विविध-आलंकारिकैः प्रतिपादितसिद्धान्तेषु गुणदोषविचारं कर्तुं शक्नोति ।
- आनन्दर्धनाचार्यप्रतिपादितध्वनिलक्षणे प्रत्येकं दलं युक्तिसहितं खण्डयति ।
- ध्वनिम् अनुमाने आन्तर्भावयति ।
- स्वबुद्ध्या, युक्त्या च प्राचीनार्थैः प्रतिपादितसिद्धान्तेः सत्ययत्यविचारं करोति ।

आचार्य-साहित्यम्

सत्र-4 पत्र-5

पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम्

- साहित्यशास्त्रे पाश्चात्यैः आलंकारिकैः प्रतिपादितान् विविधसिद्धान्तान् अधिगच्छति ।
- प्राच्य-पाश्चात्य-आलंकारिकैः प्रतिपादितसिद्धान्तैः साम्यं वैषम्यं च अधिगच्छति ।
- साहित्ये प्राच्य-पाश्चात्य सिद्धान्तानां तुलनात्मकमध्ययनं कर्तुं शक्नोति ।
- साहित्यसमीक्षणे परिपूर्णविकासं प्राप्नोति ।
- साहित्यशास्त्रे शोधकार्यं कर्तुं सक्षमः भवति ।
- तर्कबुद्धिः विकसति ।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः - साहित्यसंस्कृतिः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्य

सत्रम् - 1

पत्रम्- 1

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
1.	काव्यप्रकाशः 1-4 उल्लासाः प्रथमोल्लासः	<ul style="list-style-type: none"> काव्यप्रयोजनानि विशदतया ज्ञास्यन्ति। काव्यहेतुं काव्यलक्षणं च विशदतया ज्ञास्यन्ति। उत्तममध्यमाधमाः काव्यानि सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	द्वितीयोल्लोसः	<ul style="list-style-type: none"> त्रिविधशब्दार्थज्ञानपुरस्सरं अभिहितान्नयवादं अन्विताभिधानवादञ्च ज्ञास्यन्ति। सर्वेषां अर्थानां व्यञ्जकत्वं चतुष्टयीशब्दानां प्रवृत्तिं च सविशेषं ज्ञास्यन्ति। अभिधालक्षणाव्यञ्जनाः विशदतया ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	तृतीयोल्लासः	<ul style="list-style-type: none"> वक्त्रबोधव्यकाकुवैशिष्ट्याट् आर्थीव्यञ्जनां ज्ञास्यन्ति। वाक्यवाच्यान्यसन्निधि वैशिष्ट्याट् आर्थीव्यञ्जनां ज्ञास्यन्ति। प्रस्तावदेशकालादेर् वैशिष्ट्याट् आर्थीव्यञ्जनां ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	चतुर्थोल्लासः रसस्वरूपं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> सभेदं लक्षणामूलध्वनिं सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। विभावानुभावव्यभिचारीणां रसस्य च स्वरूपं ज्ञास्यन्ति। भट्टलोल्लटशंकुकभट्टनायकाभिनवगुप्तानां रससिद्धान्तं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
5.	शिष्टोभागः	<ul style="list-style-type: none"> विशदतया रसस्य अलौकिकत्वं ज्ञास्यन्ति। सोदाहरणं नवरसान् स्थायिभावान् रसाभासादींश्च सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। शब्दशक्त्युत्थध्वनिं अर्थशक्त्युत्थध्वनिं उभयशक्त्युत्थध्वनिं च सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः -साहित्यसंस्कृतिः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा -आचार्य 1

सत्रम् - 1

पत्रम् – 2 काव्यप्रकाशः 8-10 उल्लासाः

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
1.	काव्यप्रकाशः अष्टमोल्लासः पूर्णः	<ul style="list-style-type: none"> ● गुणालंकारयोः स्वरूपज्ञानपुरस्सरं पार्थक्यं ज्ञास्यन्ति। ● माधुर्योजःप्रसादगुणान् विशदतया ज्ञास्यन्ति। ● वामनोक्तदशगुणानां माधुर्यादिगुणत्रये अन्तर्भावं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	नवमोल्लासः पूर्णः	<ul style="list-style-type: none"> ● वक्रोक्तिअनुप्रासोसभेदं सोदाहरणं च ज्ञास्यन्ति। ● यमकश्लेषसौसभेदं सोदाहरणं च ज्ञास्यन्ति। ● चित्रपुनरुक्तवदाभासौ सभेदं सोदाहरणं च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	दशमोल्लासः आदितः रूपकालंकारपर्यन्तं	<ul style="list-style-type: none"> ● उपमासभेदं सोदाहरणं च ज्ञास्यन्ति। ● अनन्वयोपमेययोपमोत्प्रेक्षालंकारान् सभेदं सोदाहरणं च ज्ञास्यन्ति। ● ससन्देहरूपकालंकारज्ञानपुरस्सरं उपमारूपकयोः भेदकार्यं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	काव्यलिङ्गालंकारपर्यन्तं	<ul style="list-style-type: none"> ● निदर्शनाप्रस्तुतप्रशंसातिशयोक्तिप्रतिवस्तूपमादृष्टान्तदीपकतुल्ययोगिताः सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। ● व्यतिरेकाक्षेपविभावनाविशेषोक्तियथासंख्यार्थान्तरन्यासविरोधान् सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। ● स्वभावोक्तिव्याजस्तुतिसहोक्तिविनोक्तिपरिवृत्तिभावितकाव्यलिङ्गानि सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
5.	शिष्टोभागः	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यायोक्तोदात्तसमुच्चयपर्यायानुमानपरिकरव्याजोक्तिपरिसंख्याकारणमालाः सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। ● अनोन्योत्तरसूक्ष्मसारासंगतिसमाधिसमविषमाधिकप्रत्यनीकान् सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। ● मीलितैकावलीस्मरणभ्रान्तिमानप्रतीपसामान्यविशेषतदुणातदुणव्याघातसंसृष्टिसंकरान् सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । ● प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । ● नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः - साहित्यसंस्कृतिः

विभागः -साहित्यम्

कक्षा -आचार्य 1

सत्रम् - 1

पत्रम् -3 नाट्यशास्त्रम् 1,2, 6, 7 अध्यायः

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
1.	नाट्यशास्त्रम् प्रथमोऽध्यायः	<ul style="list-style-type: none"> नाट्योत्पत्तिं विशदतया ज्ञास्यन्ति । नाट्यस्वरूपं नाट्यप्रयोजनञ्च विशदतया ज्ञास्यन्ति । नाट्यरक्षाविधानं रङ्गपूजाविधानञ्च विशदतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
2.	द्वितीयोऽध्यायः	<ul style="list-style-type: none"> नाट्यमण्डपलक्षणं त्रिविधप्रेक्षागृहञ्च सुष्ठुतया ज्ञास्यन्ति । माननिर्णयं भूमिविभागं वास्तुप्रमाणं भित्तिकर्मादिञ्च सुष्ठुतया ज्ञास्यन्ति । स्तम्भस्थापनविधिं रङ्गपीठं रङ्गशीर्षं दारुकर्म चित्रकर्मादिकञ्च सुष्ठुतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
3.	षष्ठोऽध्यायः	<ul style="list-style-type: none"> सलक्षणं कारिका निरुक्तं च ज्ञास्यन्ति। रसान् विशदतया ज्ञास्यन्ति। रसभावाभिनयधर्मावृत्तिप्रवृत्तिसिद्धिस्वरातोद्यगानरङ्गानां स्वरूपं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	सप्तमाध्यायः स्थायिभावनिरूपणं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> विभावान् विशदतया ज्ञास्यन्ति । अनुभावान् विशदतया ज्ञास्यन्ति । त्र्यस्त्रिंशद् व्यभिचारिभावान् विशदतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
5.	सप्तमाध्यायस्य शिष्टभागः	<ul style="list-style-type: none"> स्थायिभावान् विशदतया ज्ञास्यन्ति । सात्विकभावान् विशदतया ज्ञास्यन्ति । सात्विकभावानां विशेषस्वरूपं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः - साहित्यसंस्कृतिः

विभागः -साहित्यम्

कक्षा -आचार्य 1

सत्रम् - 1

पत्रम् - 4 नैषधीयचरितं 1,2 सर्गौ

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
1.	नैषधीयचरितं प्रथमसर्गः 1-50 श्लोकाः	<ul style="list-style-type: none"> ● नलस्य गुणान् ज्ञास्यन्ति। ● नलविषयकं दमयन्तीरतिं ज्ञास्यन्ति। ● मानिनः असून् शर्म च वरं त्यजन्ति किन्तु अयाचितव्रतं न त्यजन्तीति नलचरितेन ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	प्रथमसर्गः 51-100 श्लोकाः	<ul style="list-style-type: none"> ● दमयन्तीविषयकं नलरतिं ज्ञास्यन्ति । ● विप्रलम्भशृंगारस्य पूर्वरगावस्थां विशदतया ज्ञास्यन्ति । ● नूतनशब्दान् प्रकृतिसौन्दर्यं च विशदतया ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	प्रथमसर्गः 101-145 श्लोकाः	<ul style="list-style-type: none"> ● भाग्यभाक् जनः सर्वत्र भोग्यमाप्नोतीति नलकथया ज्ञास्यन्ति। ● हंसप्रसंगेन विविधधर्मोपदेशान्करुणरसप्रयोगविधिञ्च ज्ञास्यन्ति । ● श्रीहर्षस्य परिचयं सर्गान्तपद्येनवैदुष्यञ्चसम्पूर्णसर्गेण ज्ञास्यन्ति । 	1		16
4.	द्वितीयसर्गः 1-70 श्लोकाः	<ul style="list-style-type: none"> ● उपकारिणं प्रति सौहार्देन भाग्यमिति हंसकथया ज्ञास्यन्ति । ● दमयन्त्याः सौन्दर्यं तन्नामकरणहेतुञ्च ज्ञास्यन्ति । ● ब्रुवते हि फलेन साधनो न तु कण्ठेन निजोपयोगिताम् इति नलहंससंवादेन ज्ञास्यन्ति। 	1		16
5.	द्वितीयसर्गः शिष्टोभागः	<ul style="list-style-type: none"> ● कुण्डिनपुर्याः वैभवं सौन्दर्यञ्च विशदतया ज्ञास्यन्ति । ● दमयन्त्याः सौन्दर्यं विशदतया ज्ञास्यन्ति। ● नूतनशब्दान् काव्यसौन्दर्यञ्च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । ● प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । ● नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्यः 1

सत्रम् - 1

पत्रम् – साहित्येतिहासः 5

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगम-परिणामः (Learning Outcome)	क्रेडिट 1*5	घण्टाः	अङ्काः 16*5
1.	आदितः आनन्दवर्धनं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> अश्वघोषकालिदासभारविमाघभासभट्टनारायणभवभूतिवाणादीनां व्यक्तित्वकृतित्वं ज्ञास्यन्ति । भरतभामहदण्डीउद्भटवामनानां व्यक्तिकृतित्वं ज्ञास्यन्ति । रूद्रटआनन्दवर्धनयोः व्यक्तिकृतित्वं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
2.	आनन्दवर्धनात् कुन्तकं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> मुकुलभट्टराजशेखरयोः व्यक्तिकृतित्वानां ज्ञानं भविष्यति । धननञ्जयधनिकयोः व्यक्तिपरिचयं ज्ञास्यन्ति । अबिनवगुप्तकुन्तकयोः व्यक्तिपरिचयं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
3.	कुन्तकात् मम्मटं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> भोजमहिमभट्टभोजक्षेमेन्द्रानां व्यक्तिकृतित्वानां ज्ञानं भविष्यति । त्रिविक्रमभट्टश्रीहर्षयोः व्यक्तिकृतित्वयोः ज्ञानं भविष्यति । कल्हनमम्मटयोः व्यक्तिकृतित्वे ज्ञानं भविष्यति । 	1		16
4.	मम्मटतः जगन्नाथं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> रुय्यकवाग्भटरामचन्द्रगुणचन्द्रानां व्यक्तिपरिचयं ज्ञास्यन्ति । जयदेवशारदातनयविद्याधरविश्वनाथानां व्यक्तिकृतित्वयोः ज्ञानं भविष्यति । वेङ्कटाध्वरीरूपगोस्वामीकर्णपूरअप्पयदीक्षितजगन्नाथानां व्यक्तिपरिचयं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
5.	आधुनिककाव्यशास्त्रम्	<ul style="list-style-type: none"> मथुरानाथशास्त्री-जानकीवल्लभशास्त्रिणोः व्यक्तिपरिचयं ज्ञास्यन्ति । वटुनाथशास्त्री-जगन्नाथपाठकयोः व्यक्तिकृतित्वयोः ज्ञानं भविष्यति । राजेन्द्रतमिश्र-राधावल्लभत्रिपाठिनोः व्यक्तिकृतित्वयोः ज्ञानं भविष्यति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्यः 1

सत्रम् - 2

पत्रम् – 6

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगम-परिणामः(Learning Outcome)	क्रेडिट 1*5	घण्टाः	अङ्काः 16*5
1.	काव्यप्रकाशः(5-7 उल्लासाः)	<ul style="list-style-type: none"> गुणीभूतव्यङ्गकाव्यस्य अष्टौ भेदान् सेदाहरणं विशदतया ज्ञास्यन्ति । व्यञ्जनास्वरूपनावसरे विविधमतखण्डनपुरस्सरं विभिन्नयुक्तिं विशदतया ज्ञास्यन्ति । वाच्यव्यङ्गयोर्भेदज्ञानपुरस्सरं नित्यानित्यदेषव्यवस्थायै व्यञ्जना स्वीकर्तव्यैव इति ज्ञास्यन्ति । 	1		16
2.	षष्ठोल्लासः	<ul style="list-style-type: none"> शब्दार्थचित्रयोर्युपदेकत्रावस्थानं सम्भवति , तयोः प्राधान्येन नामकरणं भवतीति ज्ञास्यन्ति । शब्दार्थचित्रं सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति । स्फुरस्य रसस्यानुपलम्भात् अव्यङ्गं चित्रकाव्यं भवतीति विशदतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
3.	सप्तमोल्लासः (आदितः पदांशदोषयावत्)	<ul style="list-style-type: none"> दोषस्वरूपं ज्ञास्यन्ति । पददोषान् पदांशदोषाञ्च सोदाहरणेन विशदतया ज्ञास्यन्ति । प्रसङ्गोऽस्मिन् पर्युदासप्रसज्यप्रतिषेधौ नञौ सोदाहरणं विशदतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
4.	सप्तमोल्लासः(वाक्यदोषतः अर्थदोषं यावत्)	<ul style="list-style-type: none"> वाक्यदोषान् सोदाहरणं विशदतया ज्ञास्यन्ति । अर्थदोषान् सोदाहरणं विशदतया ज्ञास्यन्ति । अन्यदोषानन्वेष्टुं देषरहितकाव्यरचयितुं च प्रभविष्यन्ति । 	1		16
5.	सप्तमोल्लासः (शिष्टोभागः)	<ul style="list-style-type: none"> वक्त्रादौचत्यवशात् दोषोऽपि गुणः इति ज्ञास्यन्ति । रसदोषान् सोदाहरणं विशदतया ज्ञास्यन्ति । रसविरोधपरिहरोपायान् ज्ञास्यन्ति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्यः 1

सत्रम् - 2

पत्रम् – 7

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) दशरूपकम् (सम्पूर्णम्)	अधिगम-परिणामः (Learning Outcome)	क्रेडिट 1*5	घण्टाः	अङ्काः 16*5
1.	प्रथमप्रकाशः	<ul style="list-style-type: none"> नाट्यस्य पर्यायान् तत्तन्नामकरणहेतुं रूपकभेदांश्च ज्ञास्यन्ति । वस्तुभेदं पताकास्थानकं , अर्थप्रकृतयः , पञ्चावस्थाः , सन्धयः , अर्थोपक्षेपकांश्च ज्ञास्यन्ति । प्रकाशं-जनान्तिकं-अपवारितम्-आकाशभाषितञ्च ज्ञास्यन्ति । 	1		16
2.	द्वितीयप्रकाशः	<ul style="list-style-type: none"> नायकसामान्यगुणान् नायकभेदांश्च ज्ञास्यन्ति । नायिकाभेदान् , तासां अलंकारांश्च ज्ञास्यन्ति । नेतुः कार्यान्तरसहायान् भारतीप्रभृतिवृत्तीन् संस्कृतप्राकृतभाष्यनियमान् सम्बोधननियमांश्च ज्ञास्यन्ति । 	1		16
3.	तृतीयप्रकाशः	<ul style="list-style-type: none"> नाटकप्रयोगक्रमं , सभेदं भारतीवृत्तिं , सभेदं प्रस्तावनाञ्च ज्ञास्यन्कृति । अङ्गाङ्गिरसनियमान् , अङ्कनियमांश्च ज्ञास्यन्ति । नाटक-प्रकरण-भाण-व्यायोग-समवकार-डिमेहामृगाङ्कवीथीनां सोदाहरणं स्वरूपं विशदतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
4.	चतुर्थप्रकाशः (स्थायिभावनिरूपणं यावत्)	<ul style="list-style-type: none"> रसस्वरूपं सभेदं विभागं ज्ञास्यन्त । अनुभावं भावसामान्यलक्षणं सात्त्विकभावांश्च ज्ञास्यन्ति । सलक्षणं त्रयस्त्रिंशद्व्यभिचारिणः स्थायिनः ज्ञास्यन्ति । 	1		16
5.	चतुर्थप्रकाशः (शिष्टोभागः)	<ul style="list-style-type: none"> अभिधादिनिरासपूर्वकं व्यञ्जनास्थापनं ज्ञास्यन्त । रसः स एव स्वाद्यत्वाद्रसिकस्यैव वर्तनात् इति सिद्धान्तं विशदतया ज्ञास्यन्ति । संयोगविप्रयोगशृङ्गारं वीरादिरसञ्च सोदाहरणं सुष्ठुतया ज्ञास्यन्ति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्यः

सत्रम् - 2

पत्रम् – 8

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) उत्तररामचरितम् (सम्पूर्णम्)	अधिगम-परिणामः:(Learning Outcome)	क्रेडिट 06	घण्टाः	अङ्काः 100
1.	प्रथमाङ्कः	<ul style="list-style-type: none"> सीतापवादः वसिष्ठसन्देशः शृङ्गसत्रायोजनादिज्ञाने शमतो भविष्यति । सीतावनविहारे च्छां चित्रदर्शनत्थपूर्वकृतसमायोजनादिज्ञाने सक्षमो भविष्यति । श्रीरामस्य प्रजानुरञ्जनं तत्रक्षणं धर्मिककृत्यं राज्ञा ज्ञातुं फलं प्राप्तमिति ज्ञास्यति । 	1		16
2.	द्वितीयः तृतीयाङ्कश्च	<ul style="list-style-type: none"> सीतानिर्वासनवृत्तज्ञानपुरस्सरं आत्रेयीवासन्त्यौ विक्षोभमनुभवितुं शक्यति । लवकुशोपदिष्ट-आन्वीक्षीकीत्रयीवार्तादिदण्डनीतीनामुपदेशमगस्त्याश्रमवर्णज्ञाने सक्षमो भविष्यति । तमसामुरल्योः संवादेन वसुन्धरायाः विडम्बनां स्थितिं ज्ञातुं प्रभविष्यति । 	1		16
3.	चतुर्थः पञ्चमश्च अङ्कः	<ul style="list-style-type: none"> अत्रनिहितपद्यानां व्याख्याकरणे विशेषपदार्थज्ञाने च सक्षमो भविष्यति । लवकुशयोः सर्वविधयुद्धकौशलेषु अजेयत्वमनुसन्धातुं रतो भविष्यति । सङ्गीतादिकलानैपुण्यमपि लवकुशयोः ज्ञातुं पारयिष्यति । 	1		16
4.	षष्ठः अङ्कः	<ul style="list-style-type: none"> लवकुशसुमन्त्रसंवादम् अधिगतुं शक्यति । जन्मप्रदत्तास्त्राणां शास्त्रसम्मतानुप्रयोगपूर्वकं लवकुशयोः पराक्रमं ज्ञास्यति । लवकुशयोः वाल्यकालकृतकार्यावलोकनेन छात्रेषु परमोत्साहः विकसिष्यति । 	1		16
5.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> श्रीरामलवकुशसंवादज्ञानपूर्वकं लवकुशयोः पराक्रमं तेजस्वं च ज्ञातुं भविष्यति । नाटकस्यसुखान्तमूलकत्वेन आनन्ददायकत्वेन परिचितो भविष्यति । एतन्नाचकपठनेन संवादकौशलं शब्दकोषम् अनुप्रयोगकलां च ज्ञास्यति निर्भ्रान्ततया । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्यः

सत्रम् - 2

पत्रम् – 9

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) कादम्बरी (पूर्वार्धम्)	अधिगम-परिणामः(Learning Outcome)	क्रेडिट 06	घण्टाः	अङ्काः 100
1.	प्रारम्भतः चाण्डालकन्यापर्यन्तम्	कथाप्रशस्त्यपूर्वककविवंशवर्णनं ज्ञातुं प्रभविष्यति । विस्तरेण कादम्बरीनायकस्य शूद्रकस्य विषये ज्ञातुं शक्यति । चाण्डालकन्यावर्णनेन शूद्रकस्यपूर्वजन्मवृत्तान्तस्य आधारं वोढुं शक्यति ।	1		16
2.	उज्जयिनीवर्णनं यावत्	शूद्रकस्यवैदूष्यनीतिज्ञत्वसौहार्ददाक्षिण्यादिगुणान् ज्ञातुं शक्यति । विन्ध्याटवी-अगस्त्याश्रम-पम्पासरेवर-शाल्मलीतरुवर्णनादिज्ञाने सक्षमो भविष्यति । उज्जयिनीवर्णनेन तारापीडशुकनास-विलासवत्यादिनां वर्णनं ज्ञातुं प्रभविष्यति ।	1		16
3.	शुकनासोपदेशं यावत्	चन्द्रापीडस्य शिक्षादीक्षादीनां विस्तरेण ज्ञस्यति । शुकनासोक्त यौवनधनप्रभुत्वाविवेकितादीनां ज्ञानं प्रभविष्यति । एतदुपदेशेन जीवनस्य सर्वविधसमस्यापरिहारपूर्वकं स्वव्यक्तित्वविकासे अग्रसरो भविष्यति ।	1		16
4.	महाश्वेतावृत्तान्तं यावत्	गद्यकाव्यरचनायै प्रेरितो भविष्यति । आलंकारिकरीत्या वस्तुवर्णनं कर्तुं प्रभविष्यति । तत्कालिकवर्णितवस्तुनामध्ययनेन अद्यतनीयवस्तुसमीक्षकं कर्तुं प्रभविष्यति ।	1		16
5.	शिष्टोभागः	महाश्वेतावर्णितकादम्बरीश्रणेन चन्द्रापीडोक्तभावानां तन्मनोदशां च ज्ञास्यन्ति । अलंकार-गुण-रीति-वृत्ति-रसादितत्त्वानामेकत्र सोदाहरणदर्शनेन काव्यार्थावबोधं ज्ञातुं प्रभविष्यति । नवोन्मेष-कल्पना-रचनात्मशैलीनां विकासं करिष्यति ।	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति ।	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्यः

सत्रम् - 2

पत्रम् – 10

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) भावप्रकाशनम्	अधिगम-परिणामः(Learning Outcome)	क्रेडिट 06	घण्टाः	अङ्काः 100
1.	प्रथमोऽधिकारः	<ul style="list-style-type: none"> ● भावपदार्थसामान्यलक्षणपूर्वकं तत्भेदानां नामानि ज्ञास्यन्ति । ● विभाव-स्थायिभाव-अनुभाव-व्यभिचारिभावानां योदाहरणस्वरूपज्ञाने निर्भ्रान्तो भविष्यति । ● सात्त्विकभावानां लक्षणज्ञानपूर्वकं रसोपयोगितां ज्ञातुं प्रभविष्यति । 	1		16
2.	द्वितीयोऽधिकारः	<ul style="list-style-type: none"> ● समस्तभावानां निरूपितज्ञानपुरस्सरं तोषामुपकार्योपकारितां ज्ञास्यति । ● ताण्डवलास्ययोः लक्षणज्ञानपूर्वकं तत्त्विककरणे सक्षमो भविष्यति । ● वासुकिवृद्धभरतनारदसम्मतरसोत्पत्तिप्रक्रियां बोद्धुं सक्षमो भविष्यति । 	1		16
3.	तृतीयोऽधिकारः	<ul style="list-style-type: none"> ● वैदिकवैयासिकरसोत्पत्तिप्रक्रियामधिगन्तुं पारयिष्यति । ● रसस्वरूपपूर्वकतद्भेदप्रभेदांश्च ज्ञास्यति । ● उपर्युक्तरसावसानबुद्ध्या काव्यानि आलोचयितुं प्रभविष्यति । 	1		16
4.	षष्ठोऽधिकारः (शब्दार्थसम्बन्धनिरूपणं यावत्)	<ul style="list-style-type: none"> ● रसानुभूतिप्रकार-गति-रसाभासस्वरूपभेदां च ज्ञास्यति । ● शृङ्गारभावकथनं सात्त्विकलक्षणं च ज्ञास्यति । ● शब्दार्थसम्बन्धस्य वाच्यवाचकादिसम्बन्धस्य स्वरूपं सविशदं ज्ञास्यति । 	1		16
5.	शिष्टोऽधिकारः	<ul style="list-style-type: none"> ● शब्दान्तर्निष्ठदोषामां स्वरूपपूर्वकं गुणस्वरूपं ज्ञास्यति । ● अलंकाराणां ज्ञाने तदनुप्रयोगे च निर्भ्रान्तो भविष्यति । ● रसतत्त्वस्य योग्यतापयोग्यताविचारज्ञानं कृत्वा तद्विषये असन्दिग्धो भविष्यति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति । ● प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनादिकौशलमर्जिष्यति । ● नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति । 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः - साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा - आचार्य

सत्रम् - तृतीयम्

पत्रम् - एकादशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) रसगङ्गाधरः प्रथमानन	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट 6	घण्टाः	अङ्काः 100
1.	आदितः काव्यभेदनिरूपणं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> काव्यप्रयोजनज्ञानपूर्वककाव्यकारणज्ञाने समर्थो भविष्यति। काव्यस्वरूपज्ञानेन काव्यभेदान् सोदाहरणान् ज्ञास्यति। मम्मटोक्तकाव्यलक्षणदूषणयुक्तीनामाकलने शक्तो भविष्यति। 	1		16
2.	रसप्रकरणम्	<ul style="list-style-type: none"> जगन्नाथीयरसस्वरूपं न्यायोक्तरीत्या अधिगन्तुं शक्यति। रससूत्रस्थ-एकादशव्याख्यामतानि सतथ्यानि अवगन्तुं क्षमिष्यते। शान्तरसव्यवस्थापनपूर्वकं रसस्य नवधात्वमिति ज्ञाने शक्तो भविष्यति।। 	1		16
3.	गुणनिरूपणम्	<ul style="list-style-type: none"> गुणस्वरूपज्ञानपूर्वकं प्राचीनोक्तदशविधगुणानां खण्डनं ज्ञातुं शक्यति। गुणव्यञ्जकधर्मादिज्ञाने शक्तो भविष्यति । रचनायां वर्णनीयतत्वादिकं ज्ञातुं भविष्यति। 	1		16
4.	भावनिरूपणम्	<ul style="list-style-type: none"> भावलक्षणज्ञानपुरस्सर हर्षस्मृतिव्रीडामोहधृतिशङ्कागलानिदैन्यज्ञाने शक्तो भविष्यति। चिन्तामदश्रमगर्वनिद्रामतिव्याधित्राससुप्तव्यभिचारिभावज्ञानं करिष्यति। विबोध-अमर्षावहित्यमुग्रता-उन्मादमरणवितर्कादि भावान् अधिगन्तुं शक्यति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> रस- भावभावोदयभावशान्त्यादि रसादि विषयकज्ञाने शक्तो भविष्यति। अलक्ष्यक्रमध्वनिरपि लक्ष्यक्रमत्वज्ञाने शक्तो भविष्यति। वर्णरचनादीनामभिव्यञ्जकत्वनिराकरणं सयुक्ति ज्ञातुं प्रभविष्यति। 	1		16
6.	आन्तरिकमुल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमार्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् - तृतीयम्

पत्रम् - द्वादशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) ध्वन्यालोकः 1,2	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			5		100
1.	प्रथमोद्योते 1-12 कारिकां यावत्	<ul style="list-style-type: none"> ध्वनिविरोधिमत्रयज्ञाने शक्तो भविष्यति। छनिविरोधिमत्रये प्रस्तुतयुक्तीनां ज्ञानेन परिचितो भविष्यति। प्रतीयमानार्थलक्षणं ज्ञात्वा भ्रमधार्मिकविस्रब्धः इत्यत्र शास्त्रान्तरीयमतनिरासपक्षज्ञाने दक्षः भविष्यति। 	1		16
2.	13 अन्तिमकारिकां यावत्	<ul style="list-style-type: none"> ध्वनिलक्षणमीमांसाकरणे समर्थो भविष्यति। समासोक्ति-आक्षेपदीपक- अपह्नुतिविशोकत्याद्यलंकाराणां ध्वन्यन्तर्भावः न ध्वनेः इति ज्ञास्यति। भक्तिध्वनिविवेकपूर्वकं ध्वनिवेदिकास्थलीं च स्पष्टीयतं क्षमिष्यते। 	1		16
3.	द्वितीयोद्योते 1-10 कारिकां यावत्	<ul style="list-style-type: none"> सोदाहरणं ध्वनिप्रभेदज्ञानं कृत्वा काव्येषु तत्प्रभेदान् अन्वेष्टुं गवेषयितुं च शक्तो भविष्यति। ध्वनिरसवाद्यलंकारयोः व्यपदेशं रससिद्धान्तं कर्तुं शक्यति। काव्यगुणस्वरूपं ज्ञातुं क्षमिष्यते। 	1		16
4.	11-17 कारिकां यावत्	<ul style="list-style-type: none"> दोषस्य स्वरूपं ज्ञात्वा तद्विभागव्यवस्थां ज्ञातुं शक्तो भविष्यति। नित्यानित्यदोषप्रसङ्गं सविशदं ज्ञातुं पारयिष्यति। ध्वन्यात्मभूतशृङ्गारव्यञ्जक-अलङ्कारवर्गज्ञाने शक्तो भविष्यति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> शब्दशक्त्युद्भव-अनुरणनरूपध्वनेः स्वरूपं ज्ञास्यति। अर्थशक्त्युद्भवध्वनिं सप्रभेदं ज्ञातुं शक्यति। अलङ्कारस्य ध्वनित्वं निर्भरान्तं ज्ञातुं क्षमिष्यते। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखननवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् - तृतीयम्

पत्रम् – त्रयोदशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) तदेव गगनं सैव धरा, अभिराजयशोभूषणम्, अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रम्	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			6		100
1.	तदेव गगनं सैव धरा, अभिराजयशोभूषणम्, अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रम्	<ul style="list-style-type: none"> 1. तदेव गगनं सैव धरा, भारतजननी, उज्जयिनी, सिप्रा सर्वहिता, भारतम्, रक्ष तद्भारतम्, रामो याति वनम् एतेषां पठनेन भारतदेशस्य औन्नत्यं देशभक्तिं च छात्राः प्राप्नुवन्ति। भारतभूतये, जयति संस्कृतभारती, शङ्कर तव भाषितं विजयते, मध्यप्रदेश जय हे, नवजीवनसंस्कारमहत्त्वम् एतेषां पठनेन संस्कृतस्य संस्कृतेः महत्त्वं छात्राः ज्ञास्यन्ति। परम्परा, सेवाव्रतम्, प्रियदर्शिनी, पुरुषार्थसंहिता, सुरभिपाटलम्, अपि जानीषे, शिमला, शान्तिवाचनम्, जटिला परम्परा, कतमा कविता एतेषां पठनेन प्रस्तुतसामाजिकस्थिति छात्राः ज्ञास्यन्ति । 	1		16
2.	तदेव गगनं सैव धरा, अभिराजयशोभूषणम्, अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रम्	<ul style="list-style-type: none"> सुपरिचिते पथि, आधुनिके जीवने, उटजं भवतु, प्रतारिता वयम्, मलिनता मयते एतेषां पठनेन वर्तमानसमाजस्य स्थितिं कवेः आवेदनाञ्च ज्ञास्यन्ति। वचनवैशसम्, चेतना विलीयते, यातनायातनम्, जीवने अधुननातने, किं मधुना, विज्ञाननौका एतेषां पठनेन वर्तमानसमाजस्य स्थितिं कवेः आवेदनाञ्च ज्ञास्यन्ति। पाहि मुकुन्द हरे, विपत्रिता, सविता गगने, नवा कविता, न जाने, केवलं द्वे नयने, रजनीनीरवता, तव मुकुलित नयने एतेषां पठनेन वर्तमानसमाजस्य स्थितिं कवेः आवेदनाञ्च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	तदेव गगनं सैव धरा, अभिराजयशोभूषणम्, अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रम्	<ul style="list-style-type: none"> गीतिः काव्यस्यात्मा इति प्रो. अभिराजराजेन्द्रमिश्र-वर्याणां मतमवगच्छन्ति। गीतिकाव्यस्य अनेकभेदप्रभेदानान् सोदाहरणमधिगच्छन्ति। तौर्यंत्रिकस्य किञ्चित् ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। 	1		16
4.	तदेव गगनं सैव धरा, अभिराजयशोभूषणम्,	<ul style="list-style-type: none"> प्रो. राधावल्लभत्रिपाठिवर्यैः निरूपितं काव्यस्वरूपं छात्राः सम्यक् अवगच्छन्ति। 	1		16

	अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रम्	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रो. राधावल्लभत्रिपाठिवर्यैः निरूपितं काव्यप्रयोजनं छात्राः सम्यक् अवगच्छन्ति। ● प्रो. राधावल्लभत्रिपाठिवर्यैः निरूपितं काव्यकारणं छात्राः सम्यक् अवगच्छन्ति। 			
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रो. राधावल्लभत्रिपाठिवर्यैः निरूपित-काव्यभेदप्रभेदान् छात्राः सम्यक् अवगच्छन्ति। ● अलंकारः काव्याजीवनमिति प्रो. राधावल्लभत्रिपाठिनां मतमवगच्छन्ति। ● अलङ्काराणां स्वरूपं सम्यक् अवगच्छन्ति। 			
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। ● प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखननवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। ● नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		16

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् – तृतीयम्

पत्रम् – चतुर्दशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) विश्वगुणादर्शचम्पू	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			6		100
1.	विश्वगुणादर्शचम्पू	<ul style="list-style-type: none"> ● सूर्य-भूलोकवर्णनेन तयोः माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति । ● बदरिकाश्रम-अयोध्यावर्णनेन भौगोलिकविज्ञानं तयोः माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। ● गङ्गानदी-काशीवर्णनेन तयोः माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	विश्वगुणादर्शचम्पू	<ul style="list-style-type: none"> ● समुद्रवर्णन-जगन्नाथक्षेत्रवर्णन-गुर्जरदेशवर्णनेन तेषां माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। यमुनावर्णन-महाराष्ट्रवर्णन-आन्ध्रदेशवर्णनेन तेषां माहात्म्यं भौगोलिकविज्ञानं च ज्ञास्यन्ति । ● रामानुजवर्णन-कर्नाटदेशवर्णन-वेंकटगिरिवर्णनेन छात्राः तेषां माहात्म्यं भौगोलिकविज्ञानं च प्राप्स्यन्ति। ● वन-घटिकाचल-वीरारण्यादीनां वर्णनेन छात्राः तेषां माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
3.	विश्वगुणादर्शचम्पू	<ul style="list-style-type: none"> ● चण्णपट्ट-काञ्चीवर्णनेन छात्राः तत्स्थलमाहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। ● वेदान्तदेशिक-त्रिविक्रम-कामाक्षीदेवि-श्रीमदेकामेश्वरवर्णनद्वारा छात्राः तत्तत्प्रान्त-देवदेवीनां माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। ● क्षीरनदी-वाहानदी-तुण्डीरमण्डल चञ्चीपुरी-श्रीमुखक्षेत्र-यज्ञवराह-कावेरी इत्यादीनां वर्णनामाध्यनेन तेषां माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	विश्वगुणादर्शचम्पू	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रीरङ्गनगरी-श्रीजम्बुकेश्वरवर्णनेन तद्देवानां स्थलानाञ्च माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। ● चोलदेश-कुम्भघोणशारङ्गवर्णनेन तद्देशानां वैशिष्ट्यं ज्ञास्यन्ति। ● पाणि-चम्पकारण्य-श्रीराजगोपाल सेतुवर्णनेन तेषां माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> ● कुरुकानग-श्रीशठकोपमुनि-वेदान्ति-ज्योतिषिकवर्णनेन तत्तत्पात्राणां स्वरूपस्वभावं, तच्छास्त्राणाञ्च वैशिष्ट्यं ज्ञास्यन्ति। ● भिषक्-कवि-तार्किक-मीमांसक-वैयाकरण-वैदिक-दिव्यस्तोत्रादिवर्णनेन तत्तच्छास्त्रपारङ्गतानां वैशिष्ट्यं ज्ञास्यन्ति। ● कृशानुवत् दोषद्रष्टा न भवेत्, विश्वासुवत् गुणग्राही भवेदिति ज्ञानं प्राप्नोति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। ● प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। ● नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) मुद्राराक्षसम्	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			6		100
1.	मुद्राराक्षसम्	<ul style="list-style-type: none"> नटी-सूत्रधारयोः परस्परवार्तालापेन प्रधानपात्रचाणक्यः रङ्गमञ्चं प्रविशति। येनात्यन्तस्वाभाविकतया छात्राः नाटकारम्भस्य ज्ञानं प्राप्नुवन्ति। नन्दवशीयान् निपात्य चन्द्रगुप्तं राजपदे प्रतिष्ठापनमेव चाणक्यस्य लक्ष्यमिति छात्राः ज्ञास्यन्ति। लक्ष्यसिद्धयर्थं चाणक्यस्य विविधयोजनाः छात्राः ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	मुद्राराक्षसम्	<ul style="list-style-type: none"> दिवङ्गत-स्वामिनः प्रसन्नान् कर्तुं राक्षस चन्द्रगुप्तं नाशयित्वा राज्यं हस्तगतं कर्तुं यतते इति छात्राः ज्ञास्यन्ति। चन्द्रगुप्तराक्षसेन कृतयोजनाः तासामसफलता विराधगुप्त-राक्षसयोः परस्परवार्तालापेन छात्राः स्पष्टं ज्ञातुं शक्नुवन्ति। राक्षसविषये मलयकेतोः मनसि शङ्कासमुत्पादनार्थं चाणक्य-चन्द्रगुप्तयोः कृत्रिमकलहयोजनां करिष्यतः इति छात्राः ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	मुद्राराक्षसम्	<ul style="list-style-type: none"> करभक-राक्षसयोः परस्परवार्तालापं श्रुत्वा चाणक्यस्य गुप्तचरः भागुरायणः मलयकेतोः मनसि शङ्काबीजावापं कृतवानिति ज्ञात्वा चाणक्य-चन्द्रगुप्तयोः नीतिकौटिल्यं ज्ञास्यन्ति। राक्षसं, मलयकेतुं च पृथक् कर्तुं चाणक्य-चन्द्रगुप्ताभ्यां कृतयोजना कथं सफलं जातमिति छात्राः ज्ञास्यन्ति। चाणक्य-चन्द्रगुप्तयोः बुद्धिकौशलेन सह परिचिताः भवन्ति। 	1		16
4.	मुद्राराक्षसम्	<ul style="list-style-type: none"> सिद्धार्थक-समिद्धार्थकयोः परस्परवार्तालापेन छात्राः अवगच्छन्ति यत् चाणक्यस्य नीतिकौटिल्येन भ्रमितः मलयकेतुः राक्षसं दूरीकृत्य तस्य परममित्राणि चित्रवर्मादीन् मारितवानिति छात्राः ज्ञास्यन्ति। कृतयोजनानुसारं चाणक्यः चन्द्रगुप्तं विहाय मलयकेतोः समीपं गतवानिति छात्राः ज्ञास्यन्ति। चाणक्य-चन्द्रगुप्तयोः बुद्धिकौशलेन सह परिचिताः भवन्ति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> विजयप्राप्त्यर्थं प्रथमाङ्के चाणक्येन कृतयोजनाक्रमेण सफलतां गच्छन्तीति छात्राः ज्ञास्यन्ति। चाणक्य-चन्द्रगुप्तयोः बुद्धिकौशलं, नीतिकौटिल्येन सह परिचिताः भवन्ति। मौर्यकालिकम्-ऐतिहासिकं ज्ञानं प्राप्नुवन्ति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

कक्षा – आचार्य

सत्रम् – तृतीयम्

पत्रम् – पञ्चदशम्

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् – तृतीयम्

पत्रम् – षोडशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) वक्रोक्तिजीवितम्	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			6		100
1.	वक्रोक्तिजीवितम्	<ul style="list-style-type: none"> वर्णविन्यासवक्रतां, पदपूर्वार्धवक्रताञ्च छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति । प्रत्ययाश्रितवक्रतां छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति । प्रकरणप्रबन्धवक्रतां छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	वक्रोक्तिजीवितम्	<ul style="list-style-type: none"> सुकुमारमार्गं छात्राः सुष्ठु ज्ञास्यन्ति । विचित्रमार्गं, मध्यममार्गञ्च छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति। आचार्य-कुन्तककृत-पूर्वाचार्यप्रतिपादितरीतेः खण्डनं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
3.	वक्रोक्तिजीवितम्	<ul style="list-style-type: none"> वर्णविन्यासवक्रतायाः विशेषस्वरूपं, त्रैविध्यञ्च ज्ञास्यन्ति । प्रत्ययाश्रितवक्रताः स्वरूपस्वभावं छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति। प्रकरणप्रबन्धवक्रतायाः स्वरूपस्वभावं छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	वक्रोक्तिजीवितम्	<ul style="list-style-type: none"> यमकनामक-अपूर्वभेदस्थापनां छात्राः ज्ञास्यन्ति। अलङ्काराणां विचारं ज्ञास्यन्ति। केवलं विंशति-अलङ्काराणां स्थापनं ज्ञास्यन्ति । 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> रमणीयतायाः स्वरूपं सम्यक् ज्ञास्यन्ति । प्रकरणवक्रतायाः विशिष्टं लक्षणं ज्ञास्यन्ति। तस्य भेदप्रभेदाञ्च ज्ञास्यन्ति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखननवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् - तृतीयम्

पत्रम् – सप्तदशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) ध्वन्यालोकः 3,4 उद्योतौ	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			6		100
1.	ध्वन्यालोकः 3,4 उद्योतौ	<ul style="list-style-type: none"> ध्वनिभेदान् सोदाहरणं ज्ञास्यन्ति। संघटनास्वरूपं ज्ञास्यन्ति। मुख-प्रतिमुखादिसन्धीः कथं रसाभिव्यक्त्यनुगुणं योजनीयमिति ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	ध्वन्यालोकः 3,4 उद्योतौ	<ul style="list-style-type: none"> सुप्रत्ययादीनां रसव्यञ्जकत्वं ज्ञास्यन्ति। रसविरोधान् ज्ञास्यन्ति। तत्परिहारोपायाञ्च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	ध्वन्यालोकः 3,4 उद्योतौ	<ul style="list-style-type: none"> शान्तरसप्रतिपादनं ज्ञास्यन्ति। इतरमतखण्डनपूर्वकं शब्दानां व्यञ्जकत्वनिरूपणं ज्ञास्यन्ति। गुणीभूतव्यङ्ग्यस्वरूपं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	ध्वन्यालोकः 3,4 उद्योतौ	<ul style="list-style-type: none"> चित्रकाव्यस्वरूपस्वभावं ज्ञास्यन्ति। ध्वनिभेदान् ज्ञास्यन्ति। रीतिस्वरूपं तत्भेदाश्च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> कविप्रतिभा-बहुमुखविकासं ज्ञास्यन्ति। रामायण-महाभारतयोः अङ्गिरसविचारं ज्ञास्यन्ति। वाच्यार्थानामानन्त्यं, रचनासु संवादविचारं ज्ञास्यन्ति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् - तृतीयम्

पत्रम् – अष्टादशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) नैषधीयचरितम् 9,10	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
1.	नैषधीयचरितम् 9,10	<ul style="list-style-type: none"> ● इन्द्रादिदेवतासन्देशेषु दमयन्त्याः अनादरं छात्राः ज्ञास्यन्ति। ● नलदमयन्त्योः संवादेन दमयन्तीनिष्ठ-नलविषयक-अचञ्चलं प्रेमं ज्ञास्यन्ति। ● नलस्य अप्राप्तये दमयन्त्याः प्राणत्यागप्रतिज्ञां, प्राणत्यागेपि देवेषु एकस्य अवश्यं प्राप्तिः भविष्यति इति छात्राः ज्ञास्यन्ति। 	6		100
1.	नैषधीयचरितम् 9,10	<ul style="list-style-type: none"> ● इन्द्रादिदेवतासन्देशेषु दमयन्त्याः अनादरं छात्राः ज्ञास्यन्ति। ● नलदमयन्त्योः संवादेन दमयन्तीनिष्ठ-नलविषयक-अचञ्चलं प्रेमं ज्ञास्यन्ति। ● नलस्य अप्राप्तये दमयन्त्याः प्राणत्यागप्रतिज्ञां, प्राणत्यागेपि देवेषु एकस्य अवश्यं प्राप्तिः भविष्यति इति छात्राः ज्ञास्यन्ति। 	1		16
2.	नैषधीयचरितम् 9,10	<ul style="list-style-type: none"> ● इन्द्र-अग्नि-यम-वरुणानां वरणे किं प्रयोजनं सिध्यति इति नलपात्रद्वारा छात्राः ज्ञास्यन्ति। ● नलवाक्येषु दमयन्त्याः अनादरेण नलं भर्तृत्वेन प्राप्तुं दमयन्त्याः दृढसकल्पं ज्ञास्यन्ति। ● दमयन्त्याः करुणविलापं, देवानां करुणाभावञ्च छात्राः सम्यक् ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	नैषधीयचरितम् 9,10	<ul style="list-style-type: none"> ● उन्मत्तेन नलेन आत्मनः निजरूपस्य प्रकटीकरणं, नलकृतः दमयन्त्याः अनुनयञ्च ज्ञास्यन्ति । ● हंसस्य आगमनं, उपदेशं, नलकृतं दमयन्त्याः सान्त्वनञ्च ज्ञास्यन्ति। ● दमयन्त्याः आनन्दं, लज्जातिशयञ्च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
4.	नैषधीयचरितम् 9,10	<ul style="list-style-type: none"> ● राजकुमाराणां स्वयंवरगमनं, मार्गं तेषाम् अवस्थाः सुष्ठु ज्ञास्यन्ति । ● दिक्पालानां नलरूपधारणं, स्वयंवरे वासुकेः प्रवेशं, भीमराजकृत आतिथ्यं, कुण्डिननगरस्य विशालशोभाञ्च ज्ञास्यन्ति। ● राज्ञां वैदग्ध्यं, दमयन्तीं प्रति रागं, नलप्रवेशं, राज्ञां वंशचरित्रकथनार्थं सरस्वत्याः आगमनञ्च ज्ञास्यन्ति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> ● सरस्वत्याः सर्वाङ्गवर्णनं, भीमराजकृत-सरस्वत्याः सपर्याञ्च ज्ञास्यन्ति। ● स्वयंवरसभायाः दमयन्त्याः प्रवेशं, तस्याः सौन्दर्यातिशयवर्णनञ्च ज्ञास्यन्ति। ● इन्द्रेण दमयन्तीदर्शनं, नलस्य मनसि शङ्कां, इन्द्रेणकृतां शङ्कानिवारणञ्च ज्ञास्यन्ति । 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। ● प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। ● नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

कक्षा – आचार्य

सत्रम् - तृतीयम्

पत्रम् – नवदशम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) व्यक्तिविवेक-प्रथमविमर्शः	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
			6		100
1.	अलङ्काराणामभिधात्मका खण्डनम्	<ul style="list-style-type: none"> अर्थस्योपसर्जनीकृतात्मत्वदूषणं ज्ञास्यति। ध्वनिलक्षणस्वशब्दस्यानुपादेयत्वं महिमभट्टदशा ज्ञातुं प्रभविष्यति। स्वार्थाभिधानातिरिक्तव्यापाराभावत्वशब्दत्वमिति ज्ञातुं शक्यति। 	1		16
2.	व्यञ्जनाखण्डनात् अनुभेयार्थप्रतीतिपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> शाब्दव्यवहारस्य समानरूपत्वं शब्दं वैविध्यं च ज्ञास्यति। आख्यातादिवाक्यस्वरूपपूर्वकमनुमेयार्थस्य वस्त्वलङ्कार-रसरूपेण त्रैविध्यमवधारयितुं शक्यति। वाक्यार्थस्य विधेयांशसिद्धत्वासिद्धत्वाभ्यां वैविध्यं सोदाहरणं ज्ञातुं प्रभविष्यति। 	1		16
3.	लोकादिप्रमाणनिरूपणात् व्यञ्जनाया- अनुमानेऽन्तर्भावपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> साध्यसाधनभावस्य शब्दत्व-अर्थत्वभेदप्रभेदान् तदुदाहरणानि च ज्ञातुं क्षमिष्यते। वाच्यविषयदनुमेयविषयेऽपि साध्यसाधनयोः क्रमप्रतीतिकथनमवगन्तुं शक्यति। वस्त्वलङ्कारयोरौपचारिकव्यङ्ग्यत्वस्याप्यसम्भवं कथमिति ज्ञाने शक्तो भविष्यति। 	1		16
4.	ध्वनिलक्षणदोषाणां कारिकाणां सङ्ग्रहं यावत्	<ul style="list-style-type: none"> ध्वनेः परार्थानुमानरूपतां रत्यादीनामनुमेयानां सुखहेतुत्वाक्षेपः इति ज्ञाने शक्तो भविष्यति। विभावादि हेत्वादीनामभेदशङ्कां तत्स्वरूपाख्यानेन भेदस्थापनं च ज्ञास्यति। काव्यस्य विशिष्टत्वखण्डनं कर्तृनिर्देशखण्डनं च सम्यग्रूपेण ज्ञास्यति। 	1		16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> ध्वनेः परिष्कृतलक्षणं तस्य चानुमानलक्षणतया पर्यवसानमिति अधिगन्तुं शक्यति। भक्तिध्वनिरिति पक्षसमर्थनोपायान् सविशदं ज्ञास्यति। वक्रोक्तिकारकृतकाव्यलक्षणखण्डनपूर्वकतदनुमानेऽन्तर्भावं ज्ञातुं शक्यति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

नवदेहली- 110016

सङ्कायः – साहित्यसंस्कृतिसङ्कायः

विभागः - साहित्यम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु) पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम्	अधिगम-परिणामः	क्रेडिट	घण्टाः	अङ्काः
1.	पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम्	<ul style="list-style-type: none"> अरस्तूमहोदयस्य अनुकरण-विरेचन-त्रासादिसिद्धान्तान् छात्राः ज्ञास्यन्ति। अरस्तूमहोदयस्य महाकाव्यस्यावधारणाम् अवगच्छन्ति। होरेमहोदयस्य उदात्ततत्त्वमवगच्छन्ति। 	6		100
2.	पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम्	<ul style="list-style-type: none"> लॉन्जाइनसमहोदयस्य उदात्ततत्त्वं छात्राः अवगच्छन्ति। जॉनड्राइडनमहोदयस्य काव्यप्रोजनं कल्पनायाः महत्वञ्च ज्ञास्यन्ति। डॉ. सेमुअलजॉन्सनकाव्यगुणान् आलोचकं आलोचनां च छात्राः ज्ञास्यन्ति। 	1		16
3.	पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम्	<ul style="list-style-type: none"> वर्डसवर्थमहोदयस्य कवितायाः परिभाषां काव्यभाषां च अवगच्छन्ति। सेमुअलटेलरकॉलरिज काव्यरचना प्रक्रियां छात्राः ज्ञास्यन्ति। सेमुअलटेलरकॉलरिज कविप्रतिभां कल्पनातत्त्वञ्च छात्राः अवगच्छन्ति। 	1		16
4.	पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम्	<ul style="list-style-type: none"> मैथ्यू-अर्नोल्डमहोदयस्य काव्यत्वं छात्राः ज्ञास्यन्ति। मैथ्यू-अर्नोल्डमहोदयस्य काव्यसौन्दर्यं, काव्यमूल्याङ्कनपद्धतिश्च ज्ञास्यन्ति। टॉलस्टॉयमहोदयस्य कलायाः परिभाषां स्वरूपं च छात्राः अवगच्छन्ति। 			16
5.	शिष्टो भागः	<ul style="list-style-type: none"> क्रोचेमहोदयस्य अभिव्यञ्जनावदादं प्रति छात्राः अवगच्छन्ति। टी.एस. इलियटमहोदयस्य परम्परायाः अवधारणायाः निर्वैयक्तिकसिद्धान्तं ज्ञास्यन्ति। रिचर्डमहोदयस्य काव्यमूल्यं काव्यभाषां च छात्राः ज्ञास्यन्ति। 	1		16
6.	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयस्य विविधकार्यक्रमेषु भागग्रहणेन सर्वाङ्गीणविकासो भविष्यति। प्रदत्तकार्यकरणेन चिन्तनलेखनवाचारदिकौशलमर्जिष्यति। नित्यकक्षोपस्थित्या समयानुशिष्टो भविष्यति। 	1		20

कक्षा –
आचार्य

सत्रम् –
तृतीयम्

पत्रम् –
20